

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **Mgr. P. K.**, bývajúceho v B., zastúpeného JUDr. P. D., advokátom v B., proti žalovaným **1/ Z. P.**, bývajúcej v B., **2/ P. K. ml.**, bývajúcemu v B., **3/ Ing. D. K.**, bývajúcej v B., zastúpenej JUDr. L. B., advokátkou v B., **o určenie vlastníctva**, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp.zn. 13 C 69/2009, o dovolaní žalovanej 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 20. novembra 2012, sp.zn. 13 Co 169/2012, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalovaní 1/, 2/, 3/ sú povinní zaplatiť žalobcovi spoločne a nerozdielne náhradu trov dovolacieho konania v sume 67,88 € na účet jeho právneho zástupcu JUDr. P. D., advokáta so sídlom v B., do troch dní.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom (v poradí druhým) z 3. februára 2011, č.k. 13 C 69/2009-133 v spojení s opravným uznesením z 30. marca 2011, č.k. 13 C 69/2009-159 určil, že nehnuteľnosti evidované na Správe katastra Banská Bystrica na LV č. X. pod A par. reg. „C“, a to parcela č. X – zastavané plochy a nádvoría o výmere 448 m², parcely č. X – záhrady o výmere 380 m², parcely č. X – zastavané plochy a nádvoría o výmere 9 m² a rodinný dom číslo súp.Y postavený na parcele č. X, patria v celosti do zaniknutého a nevyporiadaného bezpodielového spoluvlastníctva žalobcu a žalovanej 3/. Žalovaným 1/, 2/, 3/ uložil povinnosť nahradiť

žalobcovi spoločne a nerozdielne trovy konania vo výške 777,05 € v lehote 15-tich dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že je nespochybniteľné, že v čase pred uzavretím manželstva žalovaná 3/ bola poberateľkou vdovského a sirotského dôchodku a z tohto titulu mohla disponovať s finančnými prostriedkami v rozsahu tak, ako to uvádzala v rámci súdneho konania. V konaní však nebola preukázaná jednoznačným spôsobom existencia vkladnej knižky, resp. jej právneho režimu. V tejto časti žalovaná 3/ neunesla dôkazné bremeno, ktoré bolo na nej, aby jednoznačným spôsobom preukázala, že použité finančné prostriedky na úhradu kúpnej ceny, čo i len z časti, nepochádzali zo spoločných finančných prostriedkov tvoriacich bezpodielové spoluvlastníctvo manželov žalobcu a žalovanej 3/. V konaní nebolo preukázané, aké finančné prostriedky boli uložené na tejto vkladnej knižke, teda to, že na tejto vkladnej knižke boli uložené finančné prostriedky výlučne len zo sirotského a vdovského dôchodku, že v rámci doby sporenia tam nebol vykonaný aj iný vklad finančných prostriedkov, ktorý by menil právny titul nasporenej sumy. V konaní bolo preukázané len to, že žalovaná 3/ dostávala sirotský a vdovský dôchodok, pričom výška poskytnutých finančných prostriedkov na základe týchto titulov bola dostatočná na úhradu kúpnej ceny. Či však v skutočnosti tieto finančné prostriedky boli použité na úhradu kúpnej ceny, v konaní preukázané nebolo. Uviedol, že pokiaľ žalovaná 3/ teda jednoznačným spôsobom nepreukázala, že tieto nehnuteľnosti nadobudla na základe finančných prostriedkov jej výlučne patriacich, neunesla dôkazné bremeno v zmysle ustanovenia § 143 Občianskeho zákonníka v znení účinnom do 30. júna 1987, potom platí, že nadobudnutie vlastníctva čo i len jedným z manželov v čase trvania manželstva platí na tieto veci režim bezpodielového spoluvlastníctva manželov. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie žalovaných 1/, 2/, 3/ rozsudkom (v poradí druhým) z 28. júna 2011, sp.zn. 13 Co 149/2011 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v znení opravného uznesenia ako vecne správny v zmysle § 219 ods. 1, 2 O.s.p. potvrdil, s tým, že rodinný dom súpisné číslo Y je postavený správne na pozemku – parcela registra „C“ číslo X (nie číslo „X“). Žalovaným 1/, 2/, 3/ uložil povinnosť nahradiť žalobcovi spoločne a nerozdielne trovy odvolacieho konania v sume 62,90 €, a to na účet jeho právneho zástupcu JUDr. P. D., do troch dní. V celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku. Uviedol, že súd prvého stupňa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav veci a tento správne právne posúdil. Odvolací súd v odôvodnení poukázal na svoje predchádzajúce uznesenie č.k. 13Co 134/2010-111 (v poradí prvé) z 19. augusta 2010. Zdôraznil, že zákon

predpokladá, že všetko, čo môže byť predmetom masy bezpodielového spoluvlastníctva manželov, a nadobudlo sa za trvania bezpodielového spoluvlastníctva manželov, patrí do tohto spoluvlastníctva, kým nie je preukázaný opak (§ 143 Občianskeho zákonníka). Ak jeden z manželov tvrdí, že vec nadobudol za trvania bezpodielového spoluvlastníctva manželov do svojho výlučného vlastníctva, musí to preukázať, inak treba mať za to, že vec patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. V súdnej veci žalovaná 3/ nepreukázala, že nehnuteľnosti nadobudla do svojho výlučného vlastníctva. Konštatoval, že bolo na žalovanej 3/, aby doložila, ak sa odvoláva na to, že mala svoje výlučné peňažné prostriedky uložené na vkladnej knižke, že išlo o výhernú vkladnú knižku (teda neúročenú a bez výhry). Toto ale neurobila. Uviedol, že nie je tiež pravdou, že kúpna cena bola „57 462 Kčs“, ale táto bola podľa zmluvy 69 867 Kčs (č.1. 9 spisu). Odvolací súd rozsudok prvostupňového súdu v znení opravného uznesenia potvrdil, pričom opravil chybné uvedené parcelné číslo pozemku, na ktorom stojí rodinný dom. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Uvedené rozhodnutie odvolacieho súdu napadli žalovaní 1/, 2/ a žalovaná 3/ dovolaniami. Žalovaní 1/, 2/, 3/ navrhli rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Zároveň navrhli odložiť vykonateľnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia. Prípustnosť dovolania žalovaní 1/, 2/ odôvodnili ustanovením § 241 ods. 2 písm. b/, c/ O.s.p. (konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci). Žalovaná 3/ doplnila aj dôvod dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p tvrdiac, že postupom súdov jej bola odňatá možnosť konať pred súdom. Za takú vadu označila nepreskúmateľnosť rozhodnutí súdov z dôvodu absencie ich riadneho odôvodnenia.

V dôsledku podaného dovolania žalovaných 1/, 2/ a 3/ rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 5. júna 2012, sp.zn. 5 Cdo 210/2011-246 o zrušení rozsudku odvolacieho súdu (v poradí druhého) z 28. júna 2011, sp.zn. 13 Co 149/2011 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Najvyšší súd v zrušujúcom uznesení uviedol, že z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu nie zrejmé, v čom spočíva zvýraznenie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia súdu prvého stupňa (v poradí druhého) a vytkol odvolaciemu súdu, že žiadnym spôsobom nereagoval na dôvody odvolania žalovaných 1/, 2/, 3/. Konštatoval, že síce odvolací súd uviedol, že bolo na žalovanej 3/, aby uniesla dôkazné bremeno vo vzťahu k tvrdeniu o výlučnom vlastníctve finančných prostriedkov uložených na vkladnej knižke a použitých na kúpu nehnuteľnosti, avšak bez bližšieho zdôvodnenia vo vzťahu k dovolacím

námietkam žalovaných 1/, 2/, 3/. Upozornil, že ak odvolací súd nepovažoval vady odvolania za podstatné a právne významné, mal v dôvodoch rozhodnutia náležitým spôsobom dôvody takéhoto záveru vysvetliť. Dospel k záveru, že pokiaľ tak neurobil, dostal sa mimo limitov práva na spravodlivý proces, ktoré je chránené článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústavy“), ale aj článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, v dôsledku čoho bola žalovaným 1/, 2/, 3/ odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Po vrátení veci Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom (v poradí tretím) z 20. novembra 2012, sp.zn. 13 Co 169/2012 potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa s tým, že rodinný dom súpisné číslo 1425 je postavený správne na pozemku – parcela registra „C“ číslo X (nie číslo „X“). Žalovaným 1/, 2/, 3/ uložil povinnosť nahradiť žalobcovi spoločne a nerozdielne trovy odvolacieho konania v sume 62,90 €, a to na účet jeho právneho zástupcu JUDr. P. D. do troch dní. Žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanej 3/ trovy dovolacieho konania spolu v sume 313 €, a to do rúk jej právnej zástupkyne JUDr. L. B. do troch dní. Zopakoval dôvody, pre ktoré sa stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa a na zvýraznenie jeho správnosti dodal, že v prípade ak boli na kúpu nehnuteľnosti prípadne použité prostriedky pochádzajúce zo sirotského dôchodku žalovanej 1/ alebo úroky z vkladov na vkladnej knižke žalovanej 3/, potom táto časť kúpnej ceny nehnuteľnosti netvorila výlučné vlastníctvo žalovanej 3/, ale nadobudnutá vec patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov (žalovanej 3/ a žalobcu). S odkazom na ustanovenie § 134 ods. 2 Občianskeho zákonníka (v znení účinnom do 31. decembra 1991), v zmysle ktorého na účinnosť zmluvy bola potrebná registrácia štátnym notárstvom, konštatoval, že obsahom rozhodnutia o registrácii bývalého Štátneho notárstva v Banskej Bystrici JUDr. J., č. RI/628/87 nebolo prehlásenie zmluvy za platnú alebo neplatnú, ale len registrácia alebo jej odmietnutie. Na základe uvedeného mal za to, že v konaní o určenie vlastníckeho práva (že nehnuteľnosť patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov) nie je prekážkou, ak sa súd v občianskom súdnom konaní zaoberal otázkou platnosti zmluvy o prevode nehnuteľností registrovanej štátnym notárstvom. Nariadenie vykonania dokazovania nepovažoval za potrebné, pretože Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudok okresného súdu č.k. 13C 69/2009-133 z 3. februára 2011 v znení opravného uznesenia č.k. 13C 69/2009-59 z 30. marca 2011 zrušil z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Konštatoval, že rozsudok okresného súdu aj v časti náhrady trov exekúcie je

dostatočne odôvodnený a v tomto smere žalovaní 1/, 2/, 3/ v odvolaní neuviedli žiadne dôvody, ktoré by nasvedčovali nesprávnosti napadnutého rozhodnutia.

Uvedené rozhodnutie odvolacieho súdu napadla žalovaná 3/ dovolaním, ktorým sa domáhala, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušil a vec mu vrátil na nové konanie. Uplatňovala predovšetkým dôvod prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Uviedla že v dôsledku nesprávneho vyhodnotenia dôkazov - kedy na jednej strane súd skonštatoval nezvládnutie dôkazného bremena na strane žalovanej 3/, avšak vôbec nebral do úvahy aj nezvládnutie dôkazného bremena na strane žalobcu - tak rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza len z nepotvrdenej a nepreukázanej domnienky, že vkladná knižka s finančnými prostriedkami žalovanej 3/ bola úročená. Takýmto postupom a neúplným zistením skutkového stavu podľa jej názoru došlo k porušeniu zásady rovnosti účastníkov konania. Poukazovala na to, že návrh na zaradenie predmetných nehnuteľností do bezpodielového spoluvlastníctva manželov určovacou žalobou bol podaný žalobcom až po nadobudnutí nehnuteľností do vlastníctva žalovaných 1/ a 2/, čo je rozhodujúca skutočnosť, ktorú súd nezohľadňoval a nijako sa týmto právnym stavom v konaní ani nezaoberal. Odvolací súd sa nezaoberal nájdením a posúdením notárskeho spisu, hoci podľa jej názoru zmluva o prevode nehnuteľností registrovaná štátnym notárstvom preukazuje, že kúpna cena nadobúdajúcich nehnuteľností bola úplne zaplatená z jej výlučných prostriedkov a nedostatočne sa zaoberal a vypořadal s dôvodmi jej odvolania. Poukázala, že tak odôvodnenie súdu prvého stupňa, ako aj odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, musí spĺňať náležitosti podľa § 157 ods. 2 O.s.p., pričom v danom prípade táto požiadavka splnená nebola (I. ÚS 46/05). Vzhľadom k tomu, že odvolací súd svoj právny záver dostatočne neodôvodnil a rozsudok zostal nepreskúmateľný, konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Závery súdov nižších stupňov o nadobudnutí predmetných nehnuteľností do bezpodielového spoluvlastníctva žalobcu a žalovanej 3/ považovala za omyl pri aplikácii práva na zistený skutkový stav, t.j. namietala nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). V dôvodoch dovolania podrobne rozoberala skutkový a právny stav veci. Zároveň žiadala o odklad vykonateľnosti dovolaním napádaného rozhodnutia v súlade s § 243 O.s.p.

Žalovaní 1/, 2/ sa stotožnili s dovolaním žalovanej 3/ v celom rozsahu. Uviedli, že súdy neskúmali otázku platnosti, resp. neplatnosti kúpnej a darovacej zmluvy, pričom pre ďalší procesný postup bolo jej vyriešenie zásadnou podmienkou, bez ktorej nebolo možné

v konaní pokračovať. Opätovne vzniesli námietku premlčania nároku žalobcu, ktorý v zákonnej lehote troch rokov neuplatnil nesúhlas s obsahom kúpnej zmluvy uzatvorenej so žalovanou 3/, ako aj nároku na určenie vecí patriacich do bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že odvolací súd sa riadne vyporiadal so všetkými relevantnými odvolacími námietkami žalovaných 1/, 2/, 3/. Preto považoval námietky žalovanej 3/ za neopodstatnené a predmetné dovolanie za procesne neprípustné a navrhol dovolanie žalovanej 3/ podľa § 243b ods. 5 O.s.p. odmietnuť, prípadne § 243b ods. 1 O.s.p. zamietnuť. V prípade úspechu si uplatnil a vyčíslil náhradu trov dovolacieho konania v sume 67,88 €.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.), a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, voči ktorému takýto opravný prostriedok nie je prípustný.

Z ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V zmysle § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci.

Ustanovenie § 238 ods. 2 O.s.p. pripúšťa dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu vtedy, ak odvolací súd nerešpektoval záväzný právny názor dovolacieho súdu, ktorý vyslovil v danej veci. Táto procesná situácia ale nastáva výhradne vtedy, ak dovolací súd vysloví svoj právny názor (v zrušujúcom rozhodnutí) ako kategorický právny pokyn (napr. ktorý právny predpis má byť aplikovaný a ako konkrétne ho treba interpretovať). Ako vyplýva z odôvodnenia rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 2 Cdo 104/2001, uverejneného v časopise Zo súdnej praxe, 2002, pod č. 12, ak majú byť súde nižšieho stupňa

viazané právnym názorom dovolacieho súdu, musí dovolací súd v odôvodnení svojho zrušujúceho rozhodnutia náležite uviesť, z akého právneho názoru pri posudzovaní danej veci vychádza. Súdny nižšieho stupňa sú totiž viazané len takým právnym názorom, ktorý bol skutočným základom zrušujúceho rozsudku dovolacieho súdu, a to pri posudzovaní otázok hmotného aj procesného práva. Z tohto hľadiska za záväzný právny názor v zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. nemožno považovať pokyny dovolacieho súdu na ďalší postup súdov po procesnej stránke, ktoré mali slúžiť len ako námet na ďalšie zameranie pozornosti súdu nižšieho stupňa bez znakov kategorického právneho pokynu či bezpodmienečného právneho príkazu, ako treba vec rozhodnúť (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 3 Cdo 162/2009). V danej veci preto dovolanie v zmysle § 238 ods.2 O.s.p. prípustné nie je.

Z ustanovenia § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

V prejednávanej veci je dovolaním žalovanej 3/ napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, a to vo výroku, ktorým napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a vo výroku o trovách konania.

Za zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu možno považovať iba také rozhodnutie, ktorým sa vecne zmeňuje rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o predmete sporu a nahrádza ho svojím iným rozhodnutím (viď rozhodnutie Zo súdnej praxe 36/2006). O vecnú zmenu rozhodnutí ide vtedy, ak oba súdy odlišne posúdili okolnosti významné pre rozhodnutie, v dôsledku čoho dospeli k rozdielnym skutkovým a právnym záverom, podľa ktorých rozdielne konštituovali a deklarovali práva a povinnosti účastníkov konania. Z uvedeného vyplýva, že rozhodujúce nie je formálne hľadisko, t.j. ako dovolací súd zostavil výrok svojho rozhodnutia (to, ako z hľadiska slovného vyjadrenia označil, zoštylizoval výrok), ale vecné hľadisko, t.j. či výsledkom porovnania obsahu oboch rozsudkov je už uvedená odlišnosť (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 3 Cdo 247/2007).

Z porovnania výrokovkej časti rozsudkov súdov oboch stupňov v predmetnej veci je zrejmé, že napriek použitej formulácii o zmene rozsudku súdu prvého stupňa v napadnutej časti vo veci samej, odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v celom rozsahu, avšak zmenil len označenie parcelného čísla pozemku z nesprávneho „X“ na správne „X“. V danom prípade dovolaním žalovanej 3/ nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, ale taký potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné. Z týchto dôvodov dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie nie je podľa § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. procesne prípustné.

S prihliadnutím na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) skúmať vždy, či dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou zo závažných procesných väd vedúcich k vydaniu tzv. zmätočného rozhodnutia, ktoré zistenie by viedlo k záveru, že dovolanie je prípustné bez ohľadu na procesnú formu rozhodnutia odvolacieho súdu a spôsob jeho rozhodnutia, neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale zaoberal sa aj otázkou, či konanie a rozhodnutie odvolacieho súdu nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, o prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, o prípad nedostatku návrhu na začatie konania vo veciach, ktoré možno začať len na návrh, či o prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo súdom nesprávne obsadeným).

Dovolateľka procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdila a ich existenciu nezistil ani dovolací súd. Dovolanie teda v zmysle týchto ustanovení nie je prípustné.

Vzhľadom na obsah dovolania žalovanej 3/ a tiež s prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1, veta druhá O.s.p. dovolací súd najskôr skúmal namietanú vadu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

Dovolateľka v danej veci namietala predovšetkým nedostatky týkajúce sa vykonávania dôkazov. Uviedla, že súd sa nezaoberal novými skutočnosťami, nezaobstaral notársky spis týkajúci sa nadobudnutia sporných nehnuteľností (resp. nepreskúmal v ňom notársky overenú a registrovanú zmluvu o prevode nehnuteľností do výlučného vlastníctva žalovanej 3/). Tiež poukázala na nedostatky hodnotenia dôkazov v súvislosti s konštatovaním súdu o neunesení dôkazného bremena žalovanou 3/, pričom súd neprihliadal na dôkaznú povinnosť žalobcu (preukázať, že vkladná knižka bola úročená), čo malo viesť k porušeniu rovnosti účastníkov. Rozhodnutie odvolacieho súdu (v poradí tretie) považovala za zmätočné a nedostatočne odôvodnené, čo malo viesť k porušeniu jej práva na spravodlivý súdny proces a práva na súdnu ochranu.

O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., spočívajúcu v odňatí možnosti konať pred súdom, ide vtedy, ak súd v priebehu konania neumožnil účastníkovi vykonať práva priznané mu Občianskym súdnym poriadkom, a to najmä právo predniesť (doplniť) svoje návrhy, vyjadriť sa k rozhodným skutočnostiam, k návrhom na dôkazy a k vykonaným dôkazom, právo označiť navrhované dôkazné prostriedky, právo so súhlasom predsedu senátu dávať v rámci výsluchu otázky účastníkom (svedkom) a právo zhrnúť na záver pojednávania svoje návrhy, vyjadriť sa k dokazovaniu i právnej stránke veci (§ 101 ods. 1, § 117 ods. 1, § 118 ods. 1 a 4, § 123, § 126 ods. 3, § 131, § 211, § 215 O.s.p.). Vada konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je dôsledkom porušenia práva účastníka súdneho konania na spravodlivý súdny proces.

Obsahom práva na spravodlivý súdny proces (čl. 46 ods. 1 Ústavy SR – „ďalej len ústavy“, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd – ďalej len „dohovor“) je umožniť každému bez akejkoľvek diskriminácie reálny prístup k súdu,

pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu vo veci konať a rozhodnúť. Právo na spravodlivý súdny proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Do práva na spravodlivý proces ale nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04), ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa rozhodlo v súlade s jeho požiadavkami (I. ÚS 50/04). Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia dôkazov (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

Dovolateľka namieta aj porušenie svojho práva na rovnosť v konaní. Právo na rovnosť v konaní je v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky súčasťou práva na spravodlivý súdny proces a prejavuje sa vytváraním rovnakých procesných podmienok a rovnakého procesného postavenia subjektov, o ktorých právach a povinnostiach rozhoduje občianskoprávny súd. Rovnosť účastníkov v občianskom súdnom konaní bližšie charakterizuje § 18 O.s.p., podľa ktorého účastníci majú v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv. Táto zásada sa premieta aj v ďalších ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku, predovšetkým v ustanoveniach upravujúcich vedenie konania a priebeh dokazovania, kde ju ale nemožno vykladať ako (absolútnu) viazanosť súdu procesnými návrhmi účastníkov.

Pokiaľ dovolateľka namietala, že odvolací súd jej odňal možnosť konať pred súdom tým, že nevykonal ňou navrhnuté dôkazy, treba uviesť, že podľa ustálenej judikatúry platí, že takýto postup súdu nemožno zásadne považovať za odňatie možnosti konať pred súdom. Účastníci sú totiž povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, pričom za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov (§ 120 ods. 1 veta prvá a § 125 veta prvá O.s.p.). O tom, ktoré z navrhnutých dôkazov (ale aj z tých, ktoré navrhnuté neboli) budú vykonané, rozhoduje však

súd. Z uvedeného je zrejmé, že Občiansky súdny poriadok účastníkovi konania priznáva právo vykonanie určitého dôkazu navrhnúť. Toto procesné oprávnenie dovolateľka v danej veci využila (nebolo jej odňaté). Právo navrhovať dôkazy, resp. právo vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom nemožno zamieňať s rozhodovaním súdu o tom, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná. Nevykonanie dôkazov podľa návrhov alebo predstáv žalovanej 3/ nie je ani postupom, ktorým by jej súd odňal možnosť konať pred súdom, lebo rozhodovanie o tom, ktoré dôkazy budú vykonané, patrí výlučne súdu, a nie účastníkom konania (§ 120 ods. 1 O.s.p.).

Ak súd niektorý dôkaz nevykoná, môže to viesť nanajvýš k jeho nesprávnym skutkovým záverom, a teda v konečnom dôsledku aj k nesprávnemu rozhodnutiu, nie však k zmätočnosti rozhodnutia (viď napr. aj rozhodnutia uverejnené v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky pod č. 37/1993 a pod č. 125/1999). Odvolací súd (ani okresný súd) preto svojím postupom dovolateľku nevyhlúčili z realizácie žiadneho procesného práva, ktoré jej Občiansky súdny poriadok priznáva. Ak však súd rozhodne, že navrhnuté dôkazy nevykoná, musí svoj postup odôvodniť (napr. preto, že sú pre vec nevýznamné alebo nadbytočné). Vysvetlenie dôvodov pre nevykonanie navrhnutých dôkazov posilňuje presvedčivosť rozhodnutia z hľadiska atribútov správnosti, zákonnosti i dôvodnosti.

Odvolací súd v rozhodnutí (v poradí treťom, strana 7, ods. 2 rozsudku) k návrhu žalovanej 3/ na vykonanie ďalšieho dokazovania predložením notárskeho spisu bývalého Štátneho notárstva v Banskej Bystrici, JUDr. J. uviedol dôvody, pre ktoré nepovažoval za potrebné a efektívne sa vykonaním dôkazu zaoberať. Nevykonaním dôkazu, navrhovaného dovolateľkou, nedošlo teda k odňatiu jej možnosti konať pred súdom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní veci dospel k záveru, že nie je dôvodná námietka dovolateľky týkajúca sa nepreskúmateľnosti, resp. nedostatočnej odôvodnenosti písomného vyhotovenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry EŠĽP. Judikatúra tohto súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve

na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303- A, s.12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Rovnako sa Ústavný súd Slovenskej republiky vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie v náleze III. ÚS 119/03-30. Ústavný súd už vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu musí mať náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p. (§ 211 O.s.p.). Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vypoariadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na výsledky vykonaného dokazovania a zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozsudku je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu musí byť zároveň aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozsudok odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p., je nepreskúmateľný.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní veci dospel k záveru, že odvolací súd svoje rozhodnutie (v poradí tretie) riadne odôvodnil s poukazom na ustanovenie § 157 ods. 2 O.s.p. (čoho sa žalobca v konaní domáhal, čo bolo predmetom odvolania žalovaných, ako sa k dovolaniu vyjadril žalobca, ktoré skutočnosti mal za preukázané, z akých dôkazov vychádzal, akými úvahami sa pri ich hodnotení riadil, ako vec právne posúdil, ako sa vysporiadal s odvolacími námietkami žalovaných). Skonštatoval správnosť skutkových a právnych záverov súdu prvého stupňa a na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia prvostupňového súdu doplnil ďalšie dôvody, pre ktoré toto rozhodnutie potvrdil. Vysvetlil, prečo sa nestotožnil s námietkami žalovaných 1/, 2/, 3/ uvedenými v odvolaní. Odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku dalo odpoveď na relevantné otázky súvisiace s povinnosťou žalovanej 3/ uniesť dôkazné bremeno a preukázať, že nadobudla nehnuteľnosti do svojho výlučného vlastníctva aj napriek existencii zmluvy o prevode nehnuteľností registrovanej štátnym notárstvom. Odvolací súd potvrdil rozsudok okresného súdu v znení opravného

uznesenia a jeho rozhodnutie nemožno považovať za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, resp. ústavne nekonformné, pretože odvolací súd sa pri výklade a aplikácii zákonných predpisov neodchýlil od znenia príslušných ustanovení a nepoprel ich účel a význam. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľka sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o nepreskúmateľnosti, zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že skutkové a právne závery odvolacieho súdu nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ako celok spĺňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 157 ods. 2 O.s.p.). Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalovanej 3/.

Z tvrdení dovolateľky vyplýva, že konanie je postihnuté aj inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 1 písm. b/ O.s.p.) a odôvodnila svoje dovolanie tým, že súdy nesprávne vyhodnotili výsledky vykonaného dokazovania. Dovolací súd poukazuje na to, že nesprávne hodnotenie vykonaných dôkazov nie je uvedené medzi prípustnými dôvodmi dovolania, ktoré sú vymedzené v ustanovení § 241 ods. 1 písm. a/ až c/ O.s.p. Pre tento záver svedčí i ustanovenie 243a ods. 2, veta druhá O.s.p., ktoré upravuje, že dovolací súd nevykonáva dokazovanie. Dokazovanie je časťou občianskeho súdneho konania, v ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Z § 132 O.s.p. vyplýva, že dôkazy hodnotí súd podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci. Pri uplatnení zásady voľného hodnotenia dôkazov súd v zásade nie je obmedzovaný právnymi predpismi, ako má z hľadiska pravdivosti ten-ktorý dôkaz hodnotiť. Iba výnimočne zákon súdu ukladá určité obmedzenie pri hodnotení dôkazov (napr. § 133, § 134, § 135 O.s.p.). Ťažisko dokazovania je v konaní na súde prvého stupňa; skutkové závery tohto súdu je oprávnený dopĺňať, prípadne korigovať len odvolací súd, ktorý za tým účelom môže vykonávať dokazovanie (§ 213 ods. 3 až 5 O.s.p.). Súd rozhodujúci o dovolaní nepreskúmava správnosť a úplnosť skutkových zistení, a to už len z toho dôvodu, že v konaní o tomto opravnom prostriedku nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy; na rozdiel od súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu totiž nemá možnosť dôkazy sám vykonávať (§ 243a ods. 2 veta druhá O.s.p.). Keď najvyšší súd nemôže vykonávať

dokazovanie, tak nemôže iba na základe súdnych spisov preskúmať správnosť hodnotenia dôkazov súdom, lebo si nemôže pre svoje rozhodnutie zabezpečiť rovnaké podklady a predpoklady doplnením alebo zopakovaním dokazovania, aké mal súd, ktorý dôkazy hodnotil.

Namietané nesprávne hodnotenie dôkazov nie je vadou konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Ak aj súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu vecne nesprávne; táto samotná skutočnosť však prípustnosť dovolania nezakladá.

Pokiaľ ide o námietku žalovanej 3/ spochybňujúcu úplnosť zistenia skutkového stavu veci treba uviesť, že v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. dôvodom dovolania nemôže byť samo osebe nesprávne skutkové zistenie. Dovolanie totiž nie je „ďalším“ odvolaním, ale je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným na nápravu len výslovne uvedených procesných (§ 241 ods. 2 písm. a/ a b/ O.s.p.) a hmotnoprávných (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) väd. Preto sa dovolaním nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvého a druhého stupňa, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

Z obsahu dovolania ďalej vyplýva, že dovolateľka namietala aj skutočnosť, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a súdu prvého stupňa spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav.

O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantným dovolacím dôvodom, samo o sebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). I keby teda tvrdenia žalovanej 3/ boli opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), žalovanou 3/ vytýkaná skutočnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku, nezakladala by ale prípustnosť

dovolania v zmysle § 237 O.s.p. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd (ne)použil správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretoval alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil (ne)správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné (o taký prípad ale v prejednávanej veci nešlo).

Vzhľadom na to, že prípustnosť dovolania žalovanej 3/ nemožno vyvodit' zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

Rovnako v zmysle ustanovenia § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s ustanovením § 218 ods. 1 písm. c) O.s.p. dovolací súd odmietol aj dovolanie žalovanej 3/ smerujúce voči výroku rozsudku odvolacieho súdu o trovách konania, nakoľko touto časťou dovolania napadnuté rozhodnutie má povahu uznesenia (§ 167 ods. 1 O.s.p.), prípustnosť dovolania proti nemu vylučuje ustanovenie § 239 ods. 3 O.s.p. a ani v tomto prípade dovolací súd nezistil, že by došlo k vade konania v zmysle § 237 písm. f) O.s.p.

V dovolacom konaní úspešnému žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovaným 1/, 2/, 3/, ktorí úspech nemali (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd priznal žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania, ktorá spočíva v odmene advokáta za jeden úkon právnej služby, ktorý poskytol navrhovateľovi vypracovaním vyjadrenia k dovolaniu z 3. mája 2013 (§ 14 ods. 1 písm. b/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov). Základnú sadzbu tarifnej odmeny určil podľa § 11 ods. 1 písm. c/ tejto vyhlášky vo výške 60,08 €, čo s náhradou výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu vo výške 7,81 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje spolu 67,88 €.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 7. novembra 2013

JUDr. Vladimír M a g u r a, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová